

ERIK LINDGREN

**Om Posten vid
Gotlands Järnvägar**
Fortsättningen av 1878 års linjedel

Andra förbättrade upplagan
Med tack till Stig Högström
för mycket värdefull hjälp

Förlaget på post, Växjö, 1993
Copyright: Erik Lindgren

Förlagan tillverkad 1993
Detta är kopia nr

Posthistorisk skriftserie nr 217

Förord

Det skulle gå något mera än 20 år efter att järnvägen Visby-Hemse hade öppnats för allmän trafik innan man kunde färdas vidare söderut med tåg, nämligen till Havdhem i juli 1900. Ännu längre tid tog det att göra järnvägen färdig till det södra slutmålet Burgsvik. Sträckan dit från Havdhem öppnades för allmän trafik den 30 augusti 1908.

Mer än fyra år dessförinnan hade den mera kortlivade banan mellan Hemse och Ronehamn öppnats för allmän trafik, nämligen den 1 maj 1904. Båda banorna har efter förhandlingar också använts för posttrafik. I detta häfte berörs de poststationer som under någon tid var förenade med järnvägsstationer vid de nämnda södra linjedelarna men också de lantpoststationer som fanns vid eller i relativ närhet till järnvägen.

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent. För järnvägsstationer nämner jag dem som formellt hade postansvaret även om själva sysslan överläts på annan i järnvägens tjänst. I allmänhet har jag bara tillgång till uppgifter om personalens namn fram till tiden för första världskriget, uppgifter som jag antecknade under 1970-talet vid sena kvällsstudier på Postens centralarkiv i Stockholm.

De olika orterna presenteras i den ordning de legat vid en tänkt resa söderut på järnvägarna med utgångspunkt från Hemse. Jag inleder dock med ett par avsnitt om stationerna vid bibanan till Ronehamn. I anslutning till den tänkta resan söderut nämns också något om lantpoststationer i järnvägsstationernas närhet. Berättelsen bjuder på exempel hur järnvägen mer eller mindre självklart påverkat poststationsbeståndet genom tillkomsten av nya poststationer.

Någon gång anger jag poststyrelsens diarienummer för ärenden ur vilka uppgifter kan hämtas om utvecklingen. För dem som önskar fördjupa sig underlättas därmed vidare forskning vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för mina läsares synpunkter på häftet.

Växjö i december 1993

Erik Lindgren

Autsarve

Så snart det blev känt för befolkningen i Autsarve att järnvägen skulle användas för posttrafik, lät representanter för Rone församling postinspektionen veta att det fanns önskemål om en poststation i Autsarve i närheten av Rone kyrka. De uppgav att en lämplig lokal kunde anskaffas i folkskollärarens bostad och föreslog folkskolläraren Johan Stengård till föreståndare.

Vid det följande remissförfarandet uppgav postmästare Carl Myrsten i Hemse att ca 350 av Rone sockens 1050 personer fick sin post genom poststationen i Ronehamn, medan de övriga 700 hade sin post genom en lösväska som befordrades på kärpostlinjen Hemse - Ronehamn.

Denna kärpost drogs in med februari månads utgång 1904, då posten till Ronehamn började sändas med tåget. Myrsten gjorde jämförelser med förhållandena i Burge och Vamlingbo, där det fanns ca 700 personer inom vardera området med tillgång till poststation. Han ansåg att även befolkningen närmast Rone kyrka borde få samma förmån och tillstyrkte en poststations inrättande. Ehuru den skulle komma att ligga på Roes hemman hade han intet emot att namnet Autsarve fastställdes. Det "tycktes hava vunnit terräng i allmänna talet och språkbruket" enligt Myrsten.

Kronofogde August Bokström tillstyrkte, liksom postinspektionen, och poststyrelsen beslöt den 20 april 1904 att en poststation skulle öppnas i Autsarve den 1 juni 1904. Den blev exakt fyra år gammal i förstaomgången.

Med anledning af den ringa ersättning som lämnas för postgöromålen och för lokal m. m. vid hvarande poststation Autsarve, får jag härmed vördsamt anhålla att vara befriad från poststationsföreståndare befäeningen härstädes närmaste tid kontraktet bestämmer

*Autsarve den 21 September 1907
Johan Stengård*

Johan Stengård sade nämligen upp sig i ett brev till postinspektionen den 21 september 1907. Han ville ha sin årsersättning höjd till 450 kr, om han skulle fortsätta. Den hade höjts från 150 till 300 kr.

Postinspektör Adolf Malmgren skrev med anledning därav bl a följande till poststyrelsen den 9 december 1907:

"Med hänsyn till den av folkskolläraren Stengård fordrade ersättning för ovannämnda bestyr, vilken ersättning synes mig väl hög i förhållande till den ringa uppbörden vid Autsarve poststation (år 1906 kr 587.04), har jag emellertid upptagit till behandling väckt förslag om indragning av Autsarve poststation och anordnande samtidigt därmed av åkande lantbrevbäring med tre veckoturer å en ringlinje Hemse postkontor - Rone kyrka - Smittsarve - Alva handelsbod - Hemse postkontor".

Kronolänsman Emil Eneman ansåg i ett uttalande att "den ifrågasatta ringlinjen påtagligen kommer att fylla sitt ändamål", en uppfattning som kronofogden delade. Med den slutliga framställningen till poststyrelsen den 18 februari 1908 sände postinspektör Adolf Malmgren ett förslagskontrakt med hemmansägaren Lars Gustaf Sigfrid Korsman i Halldings i Hemse socken om lantbrevbäring med häst och vagn på den 17 km långa ringlinjen. Kontraktet gav honom kr 2.20 för varje tur. Poststyrelsen beslutade i enlighet med förslaget för tillämpning från och med juni 1908. Ett protestbrev den 30 mars 1908 från berörda poststationskunder hade inte någon verkan.

KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSENS

1908. CIRKULÄR. N^R XXVIII.

37.

Kungörelse,

angående dels öppnande af poststationer och dels indragning af en poststation.

Den 1 nästinstundande juni öppnas poststation i närheten af den å järnvägslinjen Stockholm—Frövi belägna hållplatsen *Barkarby* inom Stockholms län, i *Nianfors* inom Gälleborgs län, samt i närheten af den å järnvägslinjen Storlien—Östersund belägna hållplatsen *Björnänge* inom Jämtlands län.

Med innevarande maj månads utgång indrages den nuvarande poststation *Autsarve*. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 23 maj 1908.

JULIUS JUHLIN.

Gustaf Kihlmark.

Utan verkan blev också den debatt som fördes i pressen under tiden närmast efter att poststationen ersatts med lantbrevbäring.

Meddelande från allmänheten.

En reform bakåt

har större delen af Rone sockenbor sedan den sista maj blifvit hugnade med, allsedan poststationen Autsarve indragits.

I stället för att vi förr fingo post en gång om dagen, få vi nu endast post tre gånger i veckan, nämligen, tisdag, torsdag och lördag. Ett bref, som t. ex. skrives här på en lördags eftermiddag till Ronehamn, kommer till Hemse postkontor med postskjutsen på tisdag e. m., så att adressaten får det först på onsdag. Huru långt ett bref annorstädes i vårt land kan komma på en sådan tid, måste giftevis förtreta oss, då afståndet till Ronehamn härifrån är ungefär $\frac{1}{2}$ mil.

Förrän järnvägen kom till här i Rone hade vi körpost fyra gånger i veckan, så att det tycks som att den nu gjorda reformen är gjord enbart för att försämrå.

Om man tyckte att det var för mycket att hålla två poststationer i Rone, kunde man lika gärna slopa en af de tvänne i Othem, ty Rone är en stor socken, som har ett 30-tal bebyggda gårdar samt öfver 1,000 invånare. Om därifrån drages hamnområdet jämte några hemmansägare, som få sin post från hamnen, så är det minst 500 personer, som här vid Autsarve hade sin postgång, men nu bli endast fyra gårdar tangerade af postlinjen tre gånger i veckan, hvilket blir 156 gånger om året. 2 kr. för hvarje postskjuta blir 343 kronor och 20 öre om året för postens försände. Således inbespar postverket inemot 60 kr. om året, ty stationsföreståndaren hade något öfver 400 kronor om året. När skillnaden ej är större och poststationen i fyra år visat sig vara till allmän nytta, så var det ju ej någon utveckling framåt för större delen af Rone, när Autsarve slopades som poststation.

C. J.

Meddelande från allmänheten.

Till redaktionen af *Gotlänningen*.

Under rubriken "Meddelanden från allmänheten" i Nr 94 af *Eder ärade tidning* mån dagen den 22 dennes har en insändare "C. J." skrivit bland annat: "Ett bref, som t. ex. skrives här (i Rone skola?) på en lördag till Ronehamn, kommer till Hemse postkontor med postskjutsen på tisdag e. m., så att adressaten får det först på onsdag." Med anledning häraf samt af hvad skrivelsen i öfrigt innehåller ber jag få lämna följande upplysningar. Därest afsändaren nedlägger brefvet kl. 4.32 e. m. eller kl. 8.2 e. m., innan postförande bantåg afgår från Autsarve närbelägna anhaltstation, i breflådan, som medföljer tåget, så kommer brefvet till Ronehamn samma kväll kl. 8.16.

Sägda breflåda befordras nämligen hvarje söndag 2 gånger och hvarje sön- och helg dag en gång om-dagen i hvardera riktningen till Ronehamn och till Hemse. Bref, som däri nedläggas, vinna i Hemse omedelbart vidare befordran med postförande bantåg norrut eller söderut och eventuellt till Hemse postkontor.

Det torde vara af insändaren noggsamt känt, att poststationsföreståndaren i Autsarve, som tillträdde sagda befattning den 1 juni år 1904 sagt upp sitt kontrakt hvarje därpå följande år 1905, 1906 och 1907 samt ingen annan lämplig person i orten kunde förmås åtaga sig befattningen.

Fördensskull indrogs poststationen i Autsarve och inrättades i dess ställe en lantbrevbäringalinje, som befarets af åkande lantbrevbärare, från Hemse postkontor till Rone skola, där poststationen i Autsarve var belägen, och därifrån via Smittsarve till Alva och åter till Hemse.

Härigenom vunnos två fördelar, dels att posten fortfarande kan utdelas och aflämnas i Rone skolhus, där lantbrevbäraren trafikas tre gånger i veckan, tisdag, torsdag och lördag vid sin ankomst omkring kl. 12.15 e. m. i kommunalrummet, dels att Alfvaborna, hvilka förut själfva bekostat sin posts befordran till och från Hemse postkontor tre gånger i veckan, befriats från beväret och kostnaden därför, som nu Postverket åtagit sig.

I postalt hänseende är Rone socken i själfva verket en bland de bäst tillgodosedda socknar på Gotland. Den har nämligen poststation i Ronehamn, lantbrevbäring tre gånger i veckan, daglig postlägenhet till Hemse och Ronehamn genom breflåda, som befordras med järnväg, samt helt nära till såväl Hemse postkontor som Stånga poststation, båda belägna vid Gotlands järnväg.

Också har rören vid den nu ödragna Autsarve poststation under de fyra år, den varit i verksamhet, varit helt obetydlig.

Postkontoret i Hemse den 28 juni 1908.

A. K. Tengvall.

Merå om "reform bakåt".

Trots den gamla goda regeln, att det två ha sig emellan skall ej tredje man lägga sig i, kan undertecknad ej underlåta att yttra sig i det meningsbytte, som förts i *Gotlands* alla tre ärade tidningar mellan insändare »C. J.» och postmästar A. K. Tengvall Hemse angående postreformen i Rone och poststationens vid Autsarve indragning, synnerhet som postmästar Tengvall tycks vilja advosera frågan därhän, att undertecknad vore roten och upphovet till nämnda poststationens slopande.

Postmästaren säger i sin uppsats: »Det torde vara insändaren (C. J.) noggsamt bekant att poststationsföreståndaren i Autsarve, som tillträdde sin befattning 1 Juni 1904, sagt upp sitt kontrakt hvarje därpå följande år 1905, 1906 och 1907, samt att ingen annan lämplig person i orten kunde förmås åtaga sig befattningen. För den skull indrogs poststationen i Autsarve».

Det är sant att jag f. d. poststationsföreståndare i Autsarve uppsagt platsen tre gånger och hvarje gång motiverat uppsägningen med den ringa ersättning postverket lämnade för arbetet med posten och dess afhämtande och utbärande till järnvägståget hvarje dag. Efter hvarje uppsägning blef jag af Kungl. poststyrelsen erbjuden platsen mot förhöjning af arvudet, hvilket och af undertecknad hvarje gång antogs och allt tycktes vara bästa samförstånd.

År 1908 i Februari blef undertecknad af Kungl. poststyrelsen utan angifven orsak uppsagd att frånträda platsen 1 Juni d. år. Det är just detta jag vill framhålla, att platsen uppsades af Kungl. poststyrelsen och ej af undertecknad.

Det andra skälet som postmästaren framhåller och med fetstil proklamerar »att ingen lämplig person i orten kunde förmås åtaga sig poststationsföreståndare befattningen och därför indrogs poststationen». Detta är nog en sanning med modifikation, ty mig veterligen har ifrågavarande plats aldrig varit annons-

rad till sökning, hvarken i tidningar eller genom uppläsning från predikstolen eller genom anslag på poststationen, hvilka sätt af Kungl. poststyrelsen vanligen användas och nu senast då aspiranter till kårposten härstädes söktes. Sanna sakförhållandet att innovarande poststationsföreståndare uppsäges från platsen sammanställt med postmästarens orlande om att ingen lämplig person i orten kunde förmås åtaga sig poststationsföreståndarebefattningen inverkar något oklart och tycks dölja något, som postmästaren ej riktigt vill låta hvar man veta.

Oss här på orten boende med vanligt bondförstånd begäfvade förefaller den nya postanordningen ganska »genialisk». Afva, med järnvägsanhalt belägen i midten af samhället $\frac{1}{4}$ mil från Hemse postkontor och dagligen trafikerad af flera postförande tåg; för att få post dit anordnas kårpost med tre turer i veckan på en omväg af cirka $1\frac{1}{4}$ mil. Autsarve, likaledes med postförande tåg dagligen, dit anordnas kårpost och postturerna indragas från sju gånger i veckan till tre säger 3 gånger, en postanordning så dålig, att en sådan ej varit rådande här på 25 år. Hvad nytta medför, eller hvad tack och uppmuntran erfar tidsningsmän och tidsningsredaktioner då de anstränga sig till det yttersta för att så snabbt som möjligt bringa allmänheten nyheter och meddelanden medels dagligen utkommande tidningar, extra nummer m. m., då de af postverket motarbetas på sådant sätt af sådana bakåt sträfvande reformer, hvilka reformer ej inbringa postverket någon större inkomst och jag tror ej heller någon stor ära.

För att visa huru den nya postordningen härstädes arbetar skall jag anföra ett ex. Ett bref sändes med post från

Ronehamn en lördags e. m. med adress Autsarve. I lyckligaste fall anländer det med kårposten till Rone kyrka på följande tidag kl. 12,15. Har då adressaten någon aning om brefvets tillvaro och inställer sig under de 10 minuter lantbrefbäraren uppehåller sig vid sagda kyrka, får han sitt bref, i annat fall följer det med till Hemse igen och gör sin nästa rundresa följande torsdag o. s. v. På samma sätt med de tidningar som utgifvas i Visby på lördagar och fastlandstidningar, hvilka utgifvas fredagar, lördagar, söndagar och måndagar.

Postmästaren framhåller ock att rörelsen vid den nu indragna Autsarve poststation under de fyra år den varit i verksamhet varit helt obetydlig. »Helt obetydlig» är ett ganska relativt begrepp, hvarföre härmed några exakta uppgifter om poststationens rörelse:

Senare halfåret från 1/6 till 31/12 1907 afsändes från Autsarve assurerade bref, antal 198 med angifvet värde kronor 12,019:47 öre. Postanvisningar, antal 92 kr. 2,560:68 öre. Rekommenderade bref, antal 133. Antal olika tidningar och tidskrifter den 31/12 1907 var 33. Prenumeranternas antal samma tid var 152. Af nämnda tidningar voro 6 dagliga med prenumerantantal 48. Influtna medel för försälda frankotecken 1907 kronor 546.

Under de fem första månader innovarande år nämnda poststation existerade afsändes härifrån:

Assurerade bref, antal 188, värde kronor 9,306:83. Postanvisningar, antal 97 kronor 2,516:16. Rekommenderade bref antal 125. Inköp af frankotecken under nämnda tid utgjorde något öfver 300 kronor.

Autsarve 29 Juni 1908.

Johan Stengård.

Mindre än fyra år senare påtalades emellertid vissa olägenheter med lantbrevbäringen och representanter för området närmast kyrkan hade funnit en man villig att vara poststationsföreståndare för 300 kr om året. Det var Olov Larsson, föreståndare för Autsarve kooperativa handelsförening.

Kronofogden tillstyrkte poststationens återinrättande efter att i sitt brev den 2 juli 1911 ha konstaterat att svårigheten att få en föreståndare mot skäligt arvode hade undanröjts. Efter utredning beslöt poststyrelsen den 5 januari 1912 att lantbrevbäringen skulle dras in, att en poststation skulle öppnas i Autsarve samt att en lantbrevbäring skulle inrättas mellan Hemse och Alva handelsbod. Beslutet skulle gälla från mars månads ingång.

Det blev emellertid inte Olov Larsson som fick platsen som poststationsföreståndare. Denna gång förenades poststationen nämligen med järnväghållplatsen, vars föreståndare Karl Herman Hultgren fick tillåtelse att mot ansvarsförbindelse låta sin hustru Elin Märta Viktoria Hultgren sköta postärendena. Hennes årsarvode för denna syssla blev 180 kronor, en summa som betalades av postverket via järnvägsbolaget. Med 1915 års ingång övertog Linda Amalia Ingmansson befattningen. Redan i december 1917 inskränktes tågtrafiken och från och med oktober 1918 upphörde den reguljära trafiken efter bolagets konkurs.

Det blev nu en lantpoststation och den fick Autsarve-borna behålla till och med april 1962. Indragningen planerades tidigt och befattningen hölls vakant den sista perioden.

Ronehamn

En framställning om en postexpedition i Ronehamn gjordes 1862 (diarienummer KlB 2011). Den förnyades 1863 men ledde inte till något positivt resultat för sökandena. Postexpedition var på den tiden från kundsynpunkt likställt med postkontor (av samma dignitet som posten i Hemse under åren 1863-1881).

Nästa gång tog man till med mindre kraft, kanske i medvetande om terminologin. Man sökte få en **poststation** och en sådan beviljades av poststyrelsen (diarienummer KlB 1867:453). För att inrätta postkontor eller postexpedition behövdes på den tiden regeringsbeslut, medan poststyrelsen hade fått ett regeringsbemyndigande i mars 1860 att inrätta poststationer. Landets 12 första poststationer öppnades den 15 februari 1861.

Framgången uteblev inte vid det relativt sent gjorda försöket i Rone socken. Den 1 december 1868 öppnades poststationen med namnet Ronehamn. Till föreståndare antogs fröken Rosa Bergenstjerna med 200 kr i årsarvode. Med det inte så sällan felstavade efternamnet tog Lydia Gustafva Maria Bergenstjerna över poststationen enligt poststyrelsens beslut den 23 juni 1879. Hennes efterträdare från den 1 augusti 1895, fröken Alma Katarina Dorothea Cramér, avled redan den 15 december 1895 och genast övertogs poststationen på vikariat av handlanden Lars Johannes Cramer.

Hela tiden hade årsarvodet för skötseln av poststationen varit 200 kr och detta belopp tillkom även näste föreståndare, tulluppsyningsmannen Nils Otto Palin, som tillträdde den 1 februari 1897. Med 1902 års ingång tog änkefru Maria Jönsson över och från den 1 juli 1905 handelsbiträdet Lars Adolf Hanzon. Nu höjdes årsarvodet för första gången sedan poststationens tillkomst och Hanzon fick hela 400 kr om året. Samma belopp tillkom efterträdaren, fröken Ester Katarina Joelsson, som 25 år gammal tog över poststationen med 1909 års ingång. När hon gifte sig 1912 och fick efternamnet Krusell, blev hon formellt omyndig men fick på dispens behålla ansvaret för poststationen. Den 1 augusti 1916 höjdes hennes årsarvode till 480 kr.

Alice Signe Hilda Johansson anställdes som poststationsföreståndare i Ronehamn den 1 juli 1950. Poststationen drogs in den 30 april 1962.

Alva

Efter avstickaren på sidospåret till Ronehamn "reser" vi nu vidare söderut på den från Hemse förlängda järnvägen. Den 26 juli 1900 öppnades delsträckan mellan Hemse och Havdhem för allmän trafik men att döma av handlingar i ärendet om en poststation i Alva kunde tågen börja utnyttjas sex dagar tidigare.

Drygt halvägs till Havdhem passerar vi hållplatsen i Alva. En extra kommunalstämma hölls med Alva kommuns röstägande medlemmar den 21 juli 1900. Inledningen av första paragrafen i det då upprättade protokollet fick följande lydelse:

"Sedan numera järnvägsförbindelse mellan Hemse municipalsamhälle och Havdhem kommun via Alva blivit från den 19 dennes för allmänheten tillgänglig och på grund därav postdiligensen Hemse-Havdhem, med vilken vi förut efter enskild överenskommelse fått transportera post, blivit indragen, har detta för Alva kommun haft till följd att vi kommit att stå utanför den av Kungl.Generalpoststyrelsen runt om oss upprättade postlinjen.

Vi våga därför vördsammast hemställa det Kungl.Generalpoststyrelsen godhetsfullt ville taga i övervägande om ej för denna kommun en tredje klassens poststation inrättades med postförsändelsers utgående direkt från Visby postkontor med Gotlands järnvägs postkupé utan beröring med Hemse till järnvägsstationen i Alva."

Uttrycket "med postförsändelsers utgående direkt från Visby postkontor" tolkades av postmästare Carl Myrsten i Hemse vid den följande remissbehandlingen som önskemål om en lösväska från Visby i stället för den lösväska som Alva socken tidigare haft med Hemse postkontor.

Detta framgick av Myrstens svar den 27 augusti 1900 till postinspektören i Östra distriktet, när poststyrelsen hade remitterat ärendet. Det skulle ha varit en något underlig lösning på Alva-bornas postproblem och dessutom ha stritt mot gällande praxis. Myrsten uppgav avståndet mellan Visby och Alva till 6 mil men mellan Hemse och Alva till 1/4 - 3/8 mil. I fortsättningen av sitt tre sidor långa svar pekade Myrsten på den under tidigare år relativt ringa omsättningen av frimärken och posttjänster i Alva och tillade:

"Anhaltstationen i Alva förestås för närvarande av D A Sjöberg, förut stationskarl vid järnvägsstationen i Hemse. Sjöberg är emellertid försatt i konkurs, vilket rättstillstånd ännu är för honom gällande och är hans ekonomiska ställning, oavsett konkursen, otillfredsställande; dock anser jag honom äga kunskap att sköta en mindre poststation. - - -

Befolkningen i Alva utgöres nästan uteslutande av mindre hemmansägare, jordbruksarbetare och några hantverkare. Ingen fabrik eller någon affär finnes i Alva, ej ens den obetydligaste handelsbod. Hemse är den plats där Alva socken har sin köpenskap och dylikt."

Med ytterligare argument motiverade Myrsten sitt avstyrkande av bifall till framställningen och poststyrelsen beslöt den 7 september 1900 att lämna den utan åtgärd.

Som framgår bl a av omtalandet om en lantbrevbäringslinje i det tidigare avsnittet om Autsarve, fanns det en handelsbod i Alva några år senare. Men det var inte något skäl i den nya framställning som följde på en extra kommunalstämma i Alva sockenstuga den 4 april 1904. Då uppdrog stämman åt "folkskolläraren O R Hall och hemmansägaren Rudolf Bolin att genom Komungens Befallningshavande till Kungl.Generalpoststyrelsen

inlämna ansökan om erhållande av poststation inom kommunen, därvid kommunen förbinder sig att under första året avlöna poststationsföreståndare".

Deras framställning daterades den 5 april 1904 och sändes den 11 april från länsstyrelsen till poststyrelsen, som genast remitterade ärendet till postinspektionen. Följdaktligt fick postmästare Carl Myrsten ärendet på remiss och formulerade ett yttrande av ungefär samma längd som drygt fyra år tidigare. Han gjorde en historisk återblick med bl a följande ord:

"Före järnvägens utsträckning från Hemse till Havdhem genom Alva socken hade sistnämnda socken till följd därav körpostvägen från Hemse postkontor till de betydande poststationerna i Havdhem och Burgsvik gick igenom Alva, förmånen att bekomma post fyra gånger i varje vecka fram och åter medelst lösväska, som Alva socken höll med postkontoret i Hemse. Denna postgång upphörde med järnvägens utsträckning till Havdhem och har Alva socken sedan dess låtit genom ett postbud avhämta socknens post tre dagar i veckan, tisdagar, torsdagar och lördagar. - - -

Någon regelbunden angöring för bantågen å linjen Visby-Havdhem med anhaltstationen i Alva finns icke till följd därav att Alva kommun hittills undandragit sig att till det järnvägsaktiebolag som äger järnvägen Visby-Havdhem erlægga det belopp, enligt uppgift 2000 kronor, som nämnda järnvägsaktiebolag uppställt såsom villkor för regelbunden angöring av anhaltstationen i Alva. Med skäl har det kunnat fordras att Alva socknemän innan ens någon framställning om erhållande av en poststation avlåtits hade undanröjt detta hinder".

I fortsättningen av brevet pekade Myrsten på att omsättningen av post till Alva socken var relativt låg men föreslog avslutningsvis att en lantbrevbärning skulle inrättas mellan Hemse och Alva. Under den fortsatta remissbehandlingen skrev Gotlands järnvägsaktiebolag den 25 januari 1905 till postinspektionen bl a "att anhaltens föreståndare, som tillika huvudsakligen är banvakt, av denna senare befattning är hindrad sköta postgöromålen samt att hans hustru såsom mindre skrivkunnig varken är lämplig eller villig att emottaga befattningen och följaktligen ej heller kan av oss tillförbindas att sköta densamma".

Poststyrelsen fann vid föredragning den 10 februari 1905 framställningen inte föranleda vidare åtgärd "med hänsyn till Gotlands järnvägsaktiebolags handlingarnas bifogade yttrande i ämnet".

Någon egen poststation fick Alva socken aldrig uppleva. Att åtminstone den första ansökan begrundades, det framgår av en marginalanteckning av handläggaren vid poststyrelsen. Den pekar på namnligheten med postnamnet Alfta och kan tolkas som att vid eventuellt bifall torde poststationen ha fått ett annat namn. Problemet kunde ha lösts med hjälp av prefixet "Gotlands".

Kongl.
Väg- och Vattenbyggnads
Styrelsen.

N 8609

Kongl. Generalpoststyrelsen
Tekon den 27 JUL 1900.

Till Kongl. Generalpoststyrelsen.

V. a. a.

Kongl. Väg- och Vattenbyggnads-
styrelsen för härigenom på skäliga
befallning underhålla Eder, att Kongl.
Mått uti skäligt brev den 6 innevaran-
de månad förklarar hinder icke
måta deremot, att åt ändstationen
vid Gotlands järnvägsaktiebolags
jämställning mellan Hemse järnvägssta-
tion och Marsby i Hafslunds
socken gifves bekräftningen Hafslund.
Stockholm den 27 juli 1900.

1900

Carl Gahnström

Havdhem

Som framgår av det tidigare, togs den från Hemse till Havdhem förlängda järnvägen i bruk för allmän trafik den 26 juli 1900. Det fanns då sedan lång tid tillbaka en poststation i Havdhem. Den hade öppnats med 1874 års ingång i samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen.

Skolläraren Carl Gahnström hade blivit föreståndare. Han följdes enligt poststyrelsens beslut den 3 december 1877 av handlanden Johan Ferdinand Hedin och knappt sju år senare av handlanden Mathias Krusell.

Orsaken till Gahnströms avhopp 1877 torde ha varit poststyrelsens avslag på hans framställning om höjning av lönen utöver de 150 kr om året som han liksom många kolleger hade beviljats efter poststyrelsens beslut den 23 april 1874. Den 1 december 1899 kom han emellertid igen som föreståndare, nu med 300 kr i årsarvode. Däråt kunde han glädja sig knappt ett år, för den 1 oktober 1900 var det snickaren Karl Magnus Klaesson som tog över med oförändrat årsarvode. Det höjdes till 420 kr med 1913 års ingång och till 540 kr den 1 juni 1915, vartill samtidigt kom ett biträdesanslag på 360 kr per år.

Dessförinnan hade emellertid tanken på en poststation i järnvägens hus varit på tal. Sälunda skrev E A Arnelius för Gotlands järnvägsaktiebolag den 21 augusti 1899 till postmästaren i Visby att styrelsen var "villig, att, så snart den under byggnad varande järnvägen Hemse-Havdhem blir för allmän trafik upplåten, tillförbinda föreståndaren för Havdhems järnvägsstation att förestå jämväl poststation och postsparbankskontor därstädes mot ett arvode till en början av 300 kronor". Föreståndaren för lantpoststationen i Havdhem skrev senare till postmästare O Sekt i Visby det brev som återges här i förminskning.

Till Postmästaren O Sekt
Visby

Med anledning af förfrågan kunnade jag som beviljad af poststyrelsen föreståndarekontoret utan förvägande uppsägning för jag kunnade till som meddelat att jag i detta förhållande finner mig i tvivel Kongl. Generalpoststyrelsen behöva göras, men djärfors sämre en inråden anför att jag är tacksam för underretelse derom några dagar framt.
Högaktningfullt
E. A. Arnelius

Hafslunds poststation den 30 oktober 1899.

"Hotet" sattes aldrig i verklighet. Visserligen gick det tåg på bandelen Hemse-Havdhem redan i oktober 1899, men endast för transport av betor. I ett brev till poststyrelsen den 2 oktober 1899 redovisade postinspektionen i östra distriktet turerna kring den ifrågasatta föreningen av post och järnväg i Havdhem. Däri finner vi bl a följande text:

"Då emellertid järnvägsstyrelsen synes hava betingat sig icke allenast ett jämförelsevis större begynnelsearvode än i allmänhet förekommer vid järnvägssträckors öppnande, utan jämväl därvid fogat ett villkor - nämligen att postgöromålen måtte kunna uppehållas för det betingade arvodet utan biträden - som eventuellt kan föranleda framtida konflikter mellan föreståndaren i egenskap av järnvägsfunktionär och poststationsföreståndare, så har postinspektionen ansett sig böra underhandla jämväl med annan person rörande övertagandet av poststationsföreståndarebefattningen i Havdhem, och får postinspektionen som resultat av dessa underhandlingar översända med folkskolläraren Carl Petter Henrik Gahnström upprättat förslagskontrakt".

Så kom det sig att Gahnström mer eller mindre plötsligt ersatte Krusell som föreståndare för lantpoststationen från och med den 1 december 1899. Som framgår av tidigare text blev det för honom ett kort inhopp, då ju snickaren Karl Magnus Klaesson tog över den 1 oktober 1900.

Gotlands Järnvägs-Aktiebolag (så stod det år 1908 i brevhuvuden därifrån) tycktes emellertid så småningom ha blivit betänkt över de hårda villkor företaget hade ställt för förening av post och järnväg i Havdhem. I ett brev den 5 september 1908 till poststyrelsen erinrade företaget om poststyrelsens beslut den 7 augusti 1908 om öppnande av en förenad post- och järnvägsstation i Fidenäs' anhaltstation men tillät sig "framhålla, att det enligt vårt förmenande bör bliva både till Kungl. Postverkets och allmänhetens fördel att förlägga posten jämväl till Havdhems och Burgsviks järnvägsstationer och nuvarande postanstalter i Havdhem och Burgsvik därigenom göres obehövlige. Vi få sålunda hemställa att, så fort sådant låter sig göra, poststationer inrättas jämväl i Havdhems och Burgsviks järnvägsstationer".

Poststyrelsen lät nu postinspektionen utreda frågan och i sitt svar den 15 september 1908 uppgav postinspektör Adolf Malmgren att det ur ekonomisk synpunkt skulle "ställa sig betydligt ofördelaktigare, därest Havdhems poststation nu förenades med järnvägsstationen på platsen".

Posten i Havdhem förenades inte med järnvägen. Den utvecklades positivt och höjdes till postexpedition (av det "nyare slaget") den 1 oktober 1951. Dess poststationsföreståndare sedan 1935, Anna Maria Björkdahl, fick nu titeln stationsmästare. Efter hennes avgång 1971 fick postexpeditionen uppleva den rivande utvecklingen som bl a medförde ändrad terminologi. Det blev ett "lokalpostkontor" av postexpeditionen 1977 med prefixet "lokal" borttaget vid 1986 års ingång. Postmästaren i Havdhem fick ta över ansvaret för service till knappt 200 hushåll, långt under de normer som gäller för postkontorets fortsatta bestånd. Nya vindar kan ge det status av antingen "post i butik" eller "närpost" med lantbrevbäring som basservice.

Hablingbo

Väster om Havdhem med postföring därifrån finner vi lantpoststationen i Hablingbo. Den öppnades också med 1874 års ingång enligt poststyrelsens beslut som bl a grundades på länsstyrelsens planering. I länsstyrelsens brev till poststyrelsen den 17 maj 1873 finner vi bland annat följande förslag:

"Till nuvarande postlinjen från Hemse till Burgsvik anknytes i Havdhem, där ett brev-mottagningsställe inrättas i trakten av kyrkan, en linje till Hablingbo med gående bud, och där anordnas ett brev-mottagningsställe i närheten av kyrkan".

Till föreståndare för detta brev-mottagningsställe, d v s en poststation, antogs fröken Anna Ch Hallenberg. I datumstämpeln stavades poststationens namn under en tid HABBLINGBO. När lantbrevbäring skulle introduceras på Gotland, var det avsett att dra in poststationen i Hablingbo, men den räddades genom att kommunen tillsköt ett belopp. Poststyrelsen konstaterade sålunda den 14 december 1877 att "vederb.kommun har förbundit sig att under 5 år från 1878 års början bestrida postföring utan någon ersättning".

Kungälv förbinder sig Hablingbo Kommun genom underskriftadt i Kommunalförsamlingens utsedda fullmäktige, att under fem år från instundande 1^{sta} Januari 1878 betala koste för postföringens emellan Hablingbo och Hablingbo på såu sätt som syer rum en gång i veckan från och åter med vider del en poststationen berättas bibehållas med minst tvådelade toner och skyddsposter som tillika samt dels en i Hablingbo en snabb postföring, sedan järnvägen till Hemse kommer till stånd, Skogse Eriksson Post Styrelsen finner för gott att på ansökan af denna Kommun uti nuvarande postlinje inrätta en behöflig ändring

Hablingbo d. 3 December 1877

*A. Klauffman J. Pettersson
Kyrkostyrelse vid församlingens Kommunalförsamling*

*Klaus Olofsson Skogse
ledamot i Majorsstyrelsen.*

Folkskolläraren Johan Oskar Theodor Söderberg blev föreståndare för poststationen i Hablingbo enligt poststyrelsens beslut den 30 maj 1893 med oförändrat årsarvode, 150 kr. Från 1903 års ingång fick han dessutom ett biträdesanslag på 90 kr om året och från den 1 juli 1910 var hans årsarvode 300 kr. När han avgick den 1 oktober 1915, fick han ett s k ålderdomsunderstöd på 260 kr om året. Hans efterträdare blev då fröken Laura Amalia Söderberg. Ingrid Winarve övertog poststationen den 1 juli 1955. Hon fick anställning vid posten i Havdhem, när poststationen i Hablingbo drogs in med september månads utgång 1960.

Järnvägsdelen Havdhem-Burgsvik

Efter avstickaren landsvägsledes västerut till Hablingbo återvänder vi nu till Havdhem. Dit hade järnvägen nått 1900, men nu skulle det dröja åtta år innan den vidare sträckningen söderut blev så pass klar att den kunde användas för allmän trafik. Den 30 augusti 1908 inträffade denna händelse. Postens engagemang hade som vanligt föregåtts av åtskillig skriftväxling.

Postinspektionen i Östra distriktet redovisade efter åtskillig utredning sina förslag i ett brev till poststyrelsen den 30 juli 1908. Där i hemställdes om poststyrelsens beslut att verksamheten för postkupéexpedition nr 109 (Visby-Havdhem) och postiljonskupén nr 364 (Havdhem-Visby) skulle utsträckas att omfatta jämväl sträckan Havdhem-Burgsvik. Vidare önskade postinspektionen beslut om

"att vid en var av å sträckan blivande anhaltstationerna Grötlingbo och Fidenäs inrättas poststation av första klass med benämning Grötlingbo och Fidenäs. - - Skötseln av en eventuell poststation i Grötlingbo torde icke lämpligen böra anförtros åt vederbörande järnvägsfunktionär/kvinnlig stationsföreståndare, hustru till banvakten å platsen".

Man önskade inte heller att poststationen i Burgsvik skulle förenas med järnvägsstationen. Den dittillsvarande postbefordran med häst och vagn mellan Havdhem och Burgsvik föreslogs naturligt nog bli indragen.

Med den nya järnvägssträckan blev tillskottet till postanstaltsförteckningen av förenade post- och järnvägsstationer begränsat till en enda, den i Fidenäs.

Grötlingbo

Poststationen i Grötlingbo "återföddes" sålunda som ett resultat av järnvägens tillkomst, men den fick ändå beteckningen (ej f.) i tidtabellen, då den inte förenades med järnvägens hållplats. I stället tecknades ett avtal med handlanden Karl Niklas Albert Nilsson som gav honom 150 kr om året för skötseln av poststationen. I detta belopp var "inberäknat ersättning för ombesörjandet två gånger dagligen i vardera riktningen av posttransporter mellan poststationen i Grötlingbo och därvarande anhaltstation".

Poststationen öppnades den 1 oktober 1908, men det var inte den första poststationen i Grötlingbo. En sådan hade inrättats med 1874 års ingång av samma skäl som t ex poststationerna i Havdhem och Hablingbo. Till skillnad från dem föll den emellertid för geddesyxan, när lantbrevbäring infördes på Gotland med 1878 års ingång.

Ändå blev det inte någon lantbrevbäring till Grötlingbo den gången. Dåvarande föreståndaren, Christian Johan Söderberg, fick lämna sin befattning och socknen ordnade sin fortsatta postservice på så sätt att fjärdingsmannen J P Hamberg befordrade post två gånger i veckan till och från Havdhems poststation. Han sålde också 12-öres frimärken, d v s den valör som gällde för inrikes brev av första viktsatsen.

Församlingsborna bidrog till Hambergs avlöning med 30 kr om året. I slutet av 1880-talet upphörde denna form av postservice och sockenborna fick i stället utnyttja en postväska från Havdhem, som forslades med postskjutsen mellan Hemse och Burgsvik. Som förmedlare av försändelser med den väskan fungerade handlanden Ch. Malklam i Grötlingbo.

Kommunalstämman hade för övrigt försökt förgäves i samband med den just omnämnda förändringen att få poststationen tillbaka. Även ett sådant försök 15 år senare strandade genom att postmästare Carl Myrsten i Hemse avstyrkte ansökan i en tungt motiverad skrivelse till poststyrelsen på fyra sidor. Han var ofta mångordig.

Karl Niklas Albert Nilsson, som blev föreståndare vid Grötlingbo poststations återfödelse den 1 oktober 1908, följdes 1911 av fru Hildegard Amalia Katarina Ryding. År 1916 blev handlanden Enok Filip Myhrberg föreståndare och från augusti 1917 fröken S E A Pehrsson.

Poststationen fick bestå till och med september 1960, d v s så länge tågtrafiken uppehölls och postsäckarna kunde hämtas vid tågen. Vid 26 års ålder tog Ingrid Emma Amanda Larsson över ansvaret för poststationen den 1 juli 1953. Ersättningen beräknades annorlunda då än vid starten. Hennes lokalersättning var 40 kr i månaden och för den 900 meter långa transportsträckan mellan tågen och hennes i bostaden inredda poststation fick hon 158 kr per månad.

Fidenäs

Vid utredningen av omorganisationen i anslutning till att järnvägen byggdes mellan Havdhem och Burgsvik fick bland andra kronolänsmannen Svante Lindström uttala sig. Han anförde i ett brev till postinspektionen den 15 maj 1908 följande om den planerade stationen i Fide:

"Invånareantalet i Fide socken uppgår till ej fullt 300 personer. Att kommunen, som hittills hämtar sin post från Burgsvik ett par gånger i veckan, skall anse det önskvärt att, när järnvägsstation anlägges inom socknen, även få sin post där, är naturligt, men i så fall tyckes det mig, att stationen, som är förlagd i nordvästra hörnet av socknen, ligger obekvämt till, ganska långt från den centrala delen av socknen. Nu utdelas posten i närheten av skolan och kyrkan, varifrån den genom skolbarnen och de kyrkobesökande lätt och bekvämt fördelas.

Några fördelar i postalt hänseende kan ej heller beredas närgränsande Näs socken, som säkerligen ej vill utbyta de nuvarande fördelarna av att få posten genom postverket befordrad till sig från Havdhem mot att själv hämta den från Fide. Postverket skulle möjligen kunna ha en fördel att låta Näsposten gå från Fide i stället för Havdhem, vilket skulle ställa sig kanske något billigare. För Grötlingbo kommer poststations inrättande i Fide ej att äga någon betydelse, då avståndet därifrån till Fide faktiskt blir längre än till Havdhem."

Länsmannen hävdade i samma brev att det fanns långt större skäl att inrätta en poststation i Grötlingbo och menade avslutningsvis "att, om det gäller endast endera av de två föreslagna platserna, företrädet obetingat bör lämnas åt Grötlingbo".

Kronofogdarna åberopade ofta sina länsmäns uttalanden, men i fallet Fidenäs var kronofogden mera restriktiv än länsmannen och avstyrkte i sitt brev till postinspektionen den 18 maj 1908 "sådan stations upprättande vid Andersegift" (namnet på platsen där järnvägsanhalten byggdes). Han hade motiverat detta avstyrkande med "att någon förändring för denna kommun icke inträder genom postens befordrande med järnväg i stället för skjuts från Havdhem till Burgsvik, varför ej heller något behov för kommunen av egen poststation uppstår, samt att i varje fall Andersegift icke är någon lämplig plats för kommunens poststation, då platsen är belägen i ena hörnet av kommunen".

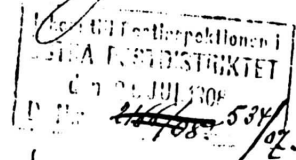
Det skulle visa sig förhållandevis billigt för postverket att inrätta en förenad post- och järnvägsstation vid Andersegift, grundad på de generella avtal som tillämpades i samarbete med de enskilda järnvägarna.

Därför öppnades den förenade poststationen med oktober månads ingång 1908. Namnfrågan diskuterades och man stannade för Fidenäs, en kombination av de båda berörda socknarnas namn. Banvaktsförmannen Karl Fredrik Englund var den förste som fick svinga datumstämpeln med det konstruerade namnet ingraverat, när poststationen öppnades med oktober månads ingång 1908. Han fick 180 kronor om året för själva

postsysslan, ett belopp som höjdes till 300 kr vid 1913 års ingång, då reglering av avtalsförhållandena enligt allmänna grunder visade på positiv utveckling. Två år senare steg årsersättningen till 360 kr. Stationsföreståndaren Per August Palm tog över den 1 oktober 1918. Poststationen fick bestå till järnvägstrafikens nedläggning exakt 52 år efter att järnvägen började utnyttjas för posttrafik.

Gotlands Järnvägs-Aktiebolag.
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖREN.

Visby den 25 Juli 1908

Postinspektören i Öst. Postdistriktet.
Sjundeå.

Årskontrollering af Edes Skriftblad
den 21, dennes för mig meddelat, att
blifvande inrättningen för Fidenäs "an-
hållstation" felin i tillfälle att handhafva
post- och postspår, beaktas gommil på platser.
Berättning i kausen där och efter
15 Augusti, då kausen förde komma att
öppnas för allmän trafik.

Som öfver
för Antons Larsson P.O.
J. J. Larsson

Enligt det med fröken Zelma Linders den 3 november 1874 upprättade kontrakt om Burgsviks poststations skötande utgår nämligen årsarvodet med 300 kronor och uppbär fröken Linders dessutom ett extra arvode av 100 kronor, varjämte ett biträdesanslag å 60 kronor för år är ställt till hennes förfogande. Jämlikt Kungl. Generalpoststyrelsens beslut den 7 sistlidne augusti skall från och med den dag, postbefordran vidtager å järnvägssträckan Havdhem-Burgsvik, utgå ett årligt anslag av 200 kronor för besörjande av samtliga mellan poststationen och järnvägsstationen i Burgsvik förekommande posttransporter.

Om åter Burgsviks poststation förvaltades av järnvägsstationsföreståndare skulle med avseende å uppbörden (under treårsperioden 1905-1907 i medeltal 2462 kr 69 öre) sagda poststation vara hänförlig till sjunde avlöningsklassen med årsarvode av 480 kronor och fast biträdesanslag till belopp av 300 kronor.

Då härtill kommer, att poststationsföreståndarna i såväl Havdhem som Burgsvik sköta resp. poststationer på ett synnerligen tillfredsställande sätt, finner jag mig icke kunna tillstyrka att ifrågakvarande sysslor fråntagas dem."

Till detta tog poststyrelsen hänsyn vid omorganisationen, men två år senare förenades poststationen i Burgsvik med järnvägsstationen. Sålunda övertog stinsen Karl Arthur Nährström postansvaret den 1 oktober 1910 med 540 kr i årsarvode och ett biträdesanslag på 360 kr. Vid den allmänna regleringen av de förenade stationsföreståndarnas löner 1914 visade sig Nährström vara berättigad att få det fasta årsarvodet höjt till 600 kr. En avskrift av 1895 års avtal som reglerade lönerna återges i slutet av häftet.

Burgsviks poststation utvecklades gynnsamt och var en av de relativt få som inte drogs in i samband med järnvägsnedläggningen den 1 oktober 1960. I stället öppnades då en postexpedition med Mildred Emma Maria Jonsson som en av föreståndarna (från 1962). Även efter genomgripande strukturförändringar under 1970- och 80-talen har postkontoret (som den rätta termen är sedan 1986) fått vara kvar. Drygt 500 hushåll har postadress Burgsvik, när detta skrivs i december 1993.

Postombuden i Hamra och Sundre

Långt ifrån alla socknar på Gotland har haft egna poststationer. Till de "missgynnade" hör öns sydligaste, Sundre, och den öster om Vamlingbo befintliga socknen Hamra. Båda har haft s k stationära lantbrevbärare, d v s postombud under relativt korta perioder med posten utgående från Burgsvik.

I Hamra fanns sålunda ett postombud under tiden oktober 1945 - oktober 1960 och i Sundre under tiden september 1948 - oktober 1960. I Hamra fick L O H Vestberg ansvara för den sista perioden och i Sundre Svea I H Kihlman.

Vamlingbo

Burgsvik blev järnvägens ändpunkt. En knapp mil söder därom fanns en poststation med namnet Vamlingbo invid sockenkyrkan. Förslaget om att öppna denna hade lämnats av länsstyrelsen i ett långt brev den 17 maj 1873 till poststyrelsen, där socknens postförhållanden berörts med följande rader:

"Från Burgsviks poststation inrättas gående post till Vamlingbo med brev-mottagningsställe därstädes i trakten av kyrkan".

Till föreståndare för denna poststation, som öppnades den 1 januari 1874, antogs kyrkoherde P H Eneqvist med 150 kr i årsarvode. I samband med planeringen för lantbrevbäring beslöt poststyrelsen i samråd med länsstyrelsen att poststationen skulle dras in vid 1877 års utgång. Ärendet var till och med så långt framskridet att annotation om indragningen hade gjorts i den centralt förvarade förteckningen över rikets poststationer.

Det skulle senare visa sig efter ytterligare överläggningar på det lokala planet och bönfällande framställningar till poststyrelsen att fem av de samtidigt dödsdömda poststationerna fick vara kvar. En av dessa var den i Vamlingbo, där socknen hade föbundit sig att ombesörja postföring två gånger i veckan mellan Vamlingbo och Burgsvik under fem år utan ersättning av postmedel.

Ett nytt kontrakt skrevs sålunda ut med kyrkoherde Eneqvist i elfte timmen. I ett brev den 19 december 1877 hade postmästaren fått order att leverera inventarierna vid poststationen i Vamlingbo till postens persedelförråd. Tio dagar senare expedierades en kontraorder. Datumstämpeln svingades sålunda i Vamlingbo även efter årsskiftet.

Med oförändrat årsarvode, 150 kr, tog handlanden Lars Krusell över poststationen enligt poststyrelsens beslut i mars 1880. Posten fortsatte att finnas i handelsboden, med Carl Adolf Wessman som föreståndare från den 1 oktober 1911. Det extra lönepåslag som Krusell fått åtnjuta under de sista åren av sin tjänsteövning, bakades därvid in i det fasta arvodet till Wessman.

Erik Emanuel Berling fick överta poststationen i Vamlingbo med 1944 års ingång. Poststationen hade i och för sig inte något med järnvägen att göra, men dess indragning följde tätt in på den omorganisation som genomfördes i anslutning till tågtrafikens nedläggning med september månads utgång 1960. Sålunda drogs poststationen i Vamlingbo in en månad senare.

Allmänna grunder för reglering af arfvoden åt föreståndare för poststationer, som förvaltas af jernvägsstationsföreståndare.

Arfvodesreglering verkställas i allmänhet för period af tre år.

Arfvode utgår i regel med någotdera af beloppen 120, 180, 240, 300, 360, 420, 480, 540 eller 600 kronor, för helt år räknadt.

Vid bestämmande af arfvode tages i främsta rummet hänsyn till beloppet af de vid vederbörande poststation åtgångna frankotecken. Och lägges härvid, derest poststationen tillräckligt länge varit i verksamhet, till grund för regleringen medeltalet för år af frankoteckensåtgången under de tre sista kalenderåren, för hvilka åtgången är med visshet känd, då regleringen uppgöres. Regleringen för 1896—1898 grundas således på medeltalet af frankoteckensåtgången under åren 1892—1894.

Härförutom varder vid bestämmande af arfvode afseende fäst vid sådana särskilda förhållanden, som äro af beskaffenhet att i någon högre grad inverka på omfattningen af postgöromålen, nämligen antalet af afgående rekommenderade och assurerade försändelser, postanvisningar, försändelser med postförskott och oassurerade paket, äfvensom antalet exemplar af abonnerade tidningar; och grundas arfvodesreglering i dessa hänseenden på förhållandena under året näst före det, då regleringen eger rum.

Vid arfvodets bestämmande tages jemväl hänsyn till det förhållandet, huruvida poststation är belägen vid anknytningspunkt för postföring å olika linier; och föranleder befintligheten af dylikt förhållande, då poststations skötande således äfven är förenadt med skyldighet att verkställa expediering af s. k. sidoposter, till poststationens placering i närmast högre arfvodesklass än den, hvartill poststationen skulle hafva hänförts med afseende ensamt å öfriga förhållanden vid densamma.

Äfven förekomst af sidoposter i väsentligt större omfattning än den vanliga tages i betraktande vid arfvodes bestämmande.

Derest vid poststation förekommer utvexling af post med synnerligen stort antal bantåg eller vårdande af betydligare transiterande poster, kan sådant föranleda till förhöjning af arfvodet för poststationens skötande.

Gränserna beträffande frankoteckensåtgången per år för de särskilda arfvodesklasserna äro bestämda på nedan angifna sätt; och betecknar A) poststation med sidoposter och B) poststation utan sidoposter.

Frankoteckensåtgång för år:	Arfvode för år:
A) Till och med 200 kronor	} 120 kronor,
B) » » » 300 »	
A) Öfver 200 t. o. m. 300 kronor	} 180 »
B) » 300 » 500 »	
A) » 300 » 500 »	} 240 »
B) » 500 » 1,000 »	
A) » 500 » 1,000 »	} 300 »
B) » 1,000 » 1,500 »	
A) » 1,000 » 1,500 »	} 360 »
B) » 1,500 » 2,500 »	
A) » 1,500 » 2,500 »	} 420 »
B) » 2,500 » 3,000 »	
A) » 2,500 » 3,000 »	} 480 »
B) » 3,000 » 3,500 »	
A) » 3,000 » 3,500 »	} 540 »
B) » 3,500 » 4,000 »	
A) » 3,500 kronor	} 600 »
B) » 4,000 »	

Endast i det fall att poststations frankoteckensåtgång i någon jemförelsevis nämnvärd mån öfverstiger eller understiger maximi- eller minimibelopp, hvilket för den arfvodesklass, poststationen vid tiden för regleringens verkställande tillhör, blifvit satt såsom gräns mot näst högre eller lägre arfvodesklass, uppflyttas eller nedflyttas poststationen till annan dylik klass.

Uppflyttning från lägre till högre arfvodesklass af poststation på grund af storleken af frankoteckensåtgången eger icke rum i det fall, att

skälig anledning finnes därför att ökad dylik åtgång vid poststationen tillkommit genom afsättande af frankotecken i annan än den i sådant hänseende afsedda ordning.

Reglering af arfvode eger ej rum vare sig gå grund af storleken af frankoteckensåtgången endast under någon kortare tid eller med hänsyn till sådana andra förhållanden, som kunna anses vara af tillfällig beskaffenhet.

Enär med sådan arfvodesreglering, hvarom ofvan förmåles, afses de ifrågavarande arfvodenas bestämmande med hänsyn till den större eller mindre omfattningen af de vid de särskilda poststationerna förekommande göromål, kan följaktligen regleringen, jemte det att af densamma i många fall icke föranledes någon förändring af arfvodet, medföra ej allenast arfvodesökning för vissa poststationsföreståndare utan ock arfvodesminskning för vissa andra poststationsföreståndare.

Emollertid har för poststationsföreståndare, som tillträdt innehafvande befattning före tiden för tillämpning af arfvodesreglering i enlighet med de ofvan angifna grunderna, arfvodesminskning icke ansotts böra ega rum, så länge han vid befattningen kvarstår. Då sagda grunder hafva tillämpats beträffande arfvoden åt föreståndare för poststationer vid statens jernvägar för tiden från och med den 1 januari 1893 och komma att blifva gällande jemväl i fråga om arfvoden åt föreståndare för poststationer vid enskilde jernvägar från och med den 1 januari 1896, eger således — derest det för poststations skötande från sistnämnda tid och tills vidare intill utgången af år 1898 bestämda arfvode är lägre än det för närvarande utgående arfvodet — sådan poststationsföreståndare, som å den plats, hvarest han vid ingången af år 1896 är anställd, tillträdt poststationsföreståndarebefattningen före 1893 års ingång, hvad vidkommer föreståndare för poststation vid någon af nuvarande statsjernvägarne, och före 1896 års ingång, hvad beträffar föreståndare för poststation vid någon af öfriga jernvägar, tillgodonjuta, utöfver det omförmälda, för poststationens skötande från 1896 års ingång bestämda arfvodet, tilläggsarfvode till belopp motsvarande skillnaden mellan ifrågavarande lägre arfvode och det nuvarande arfvodet, hvilket tilläggsarfvode upphör att utgå vid tiden för ny poststationsföreståndares tillträde till befattningen. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 27 december 1895.

Häftena med järnvägsanknytning i posthistorisk serie

34. Posten vid Nora-Karlskoga och Vikern-Möckelns järnvägar
35. Posten vid järnvägarna Strömtorp-Otterbäcken och Gullspång-Torved
36. Posten vid järnvägen Hässleholm-Kristianstad
37. Posten vid järnvägen Hässleholm-Veinge
38. Posten vid järnvägen Eslöv-Kristianstad
39. Posten vid järnvägen Kristianstad-Brösarp
40. Posten vid järnvägen Lund-Harlösa
41. Posten vid järnvägen Ystad-Sankt Olof
42. Posten vid järnvägen Brösarp-Ystad
43. Litet om posten vid Inlandsbanan
46. Posten vid järnvägen Norrköping-Arkösund
50. Posten vid Krösnabanan (Älmeboda-Karlskrona)
52. Om posten vid Blekinge kustbana
56. Posten vid järnvägen Dalby-Bjarsjölagård
84. Poststationer vid Nordvästra Stambanan
88. Posthistoria från Möklinta socken och järnvägen Sala-Krylbo
101. Något om posten vid järnvägen Tingsryd-Bredåkra
113. Posten vid järnvägen Malmö-Genarp
114. Posten vid järnvägen Limmared-Holsljunga
123. Poststationer vid järnvägen Uddevalla-Herrljunga
126. Posten vid smalspåret (Växjö-Västervik)
135. Poststationer vid järnvägen Bränninge-Väderstad
139. Posten vid järnvägen Norrköping-Valdemarsvik
141. Om post vid järnvägen Jönköping-Gripenberg
153. Posten vid järnvägen Malmö-Ystad
154. Posten vid järnvägen Börringe-Östratorp
156. Posten vid järnvägen Borås-Ulricehamn
157. Posten vid järnvägen Malmö-Simrishamn
159. Posten vid järnvägen Kristianstad-Älmhult
164. Landsbygdspost vid Mariestad-Kinneulle järnväg
165. Posten vid järnvägen Hästveda-Karpalund
172. Poststationer vid järnvägen Älmhult-Sölvesborg
174. Landsbygdspost vid järnvägen Trollhättan-Nossebro
181. Om posten vid järnvägen Kilafors-Söderhamn
187. Om posten vid Norbergs järnväg
188. Posten vid järnvägen Eslöv-Ystad
190. Något om posten vid Nordmark-Klarälvens järnväg
191. Om posten vid Karlstad - Munkfors' järnväg
192. Posten vid Skåne-Smålands järnväg, södra delen
197. Om posten vid järnvägen Örebro - Svartå
206. Om posten vid Mellersta Östergötlands järnväg
216. Om posten vid Gotlands Järnvägar. 1878 års linjedel
217. Om posten vid Gotlands Järnvägar. Fortsättningen av 1878 års linjedel

Häftena kan rekvireras från Förlaget på post, Box 222, 351 05 VÄXJÖ.

Det går också bra att ringa till 0470-19354, Erik Lindgren